

afschrijftlijst

Datum

Een afschrift van dit projectplan is verzonden aan:

- Vereniging Natuurmonumenten, Oostersingel 25, 9401 JZ Assen
- Rijkswaterstaat Inspectie Leefomgeving en transport, Postbus 2232, 3500 GE Utrecht
- Rijkswaterstaat Noord-Nederland, afdeling vergunningverlening en handhaving, Postbus 2232, 3500 GE Utrecht
- Rijkswaterstaat Corporate Dienst, afdeling BJV, Postbus 2232, 3500 GE Utrecht

In het beroepschrift moet in ieder geval het volgende staan:

Datum

- uw naam en adres;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u beroep instelt (bijvoorbeeld door de datum en het kenmerk van het besluit te vermelden) en zo mogelijk een kopie van het besluit;
- de reden waarom u beroep instelt;
- de datum en uw handtekening.

Voor de behandeling van een beroepschrift wordt een bedrag aan griffierecht in rekening gebracht.

Het indienen van een beroepschrift heeft geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit blijft gelden in de tijd dat uw beroep in behandeling is. Als u dit niet wilt, bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen heeft voor u, dan kunt u een verzoek om voorlopige voorziening indienen. U doet dit door de Voorzieningenrechter van de rechtbank in het gebied waar u woont te vragen een voorlopige voorziening te treffen. Indien u niet zelf, maar namens een bedrijf of organisatie een voorlopige voorziening aanvraagt kunt u een voorlopige voorziening aanvragen bij de rechtbank in het gebied waar het bedrijf of de organisatie is ingeschreven. De rechtbank zal daarvoor griffierecht in rekening brengen.

U kunt ook digitaal beroep instellen bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

- (bijvoorbeeld door de datum en het kenmerk van het besluit te vermelden of door een kopie mee te sturen);
- de reden waarom u bezwaar maakt;
 - de datum en uw handtekening.

Datum

..

Voorlopige voorziening

Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit blijft gelden in de tijd dat uw bezwaarschrift in behandeling is. Als u dit niet wilt, bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen heeft voor u, dan kunt u een verzoek om voorlopige voorziening indienen. Dit doet u door de Voorzieningenrechter van de rechtbank in het gebied waar u woont te vragen een voorlopige voorziening te treffen. Indien u niet zelf, maar namens een bedrijf of organisatie een voorlopige voorziening aanvraagt kunt u een voorlopige voorziening aanvragen bij de rechtbank in het gebied waar het bedrijf of de organisatie is ingeschreven. De rechtbank zal daarvoor wel griffierecht in rekening brengen.

Bij het verzoek dient voorts een afschrift van het bezwaarschrift te worden overgelegd. Zo mogelijk wordt tevens een afschrift van de beschikking waarop het geschil betrekking heeft overgelegd.

Indiening kan ook via de site <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op genoemde site voor de precieze voorwaarden.

of

Rechtsmiddelenclausule (na openbare voorbereidingsprocedure o.g.v. afd. 3.4 Awb)

Bent u het niet eens met dit besluit?

Dan kunt u op grond van de Algemene wet bestuursrecht beroep indienen bij de bestuursrechter. Met deze procedure legt u de zaak aan de rechter voor om te bepalen of Rijkswaterstaat het juiste besluit heeft genomen. U moet hiervoor wel belanghebbende bij het besluit zijn.

De volgende vragen en aandachtspunten kunnen u helpen bij het opstellen van een beroepschrift:

- Wat zijn de redenen dat u het met het besluit niet eens bent?
- Welk doel wilt u met uw beroep bereiken?
- Is het u voldoende duidelijk wat een beroepsprocedure inhoudt en weet u of u met deze procedure uw doel kunt bereiken? Kunt u uw doel op een andere, wellicht eenvoudigere wijze bereiken?

Hoe dient u beroep in?

Om in beroep te gaan bij de bestuursrechter moet u binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt, een beroepschrift indienen. U kunt uw beroepschrift sturen naar de rechtbank in het gebied waar u woont. Indien u niet zelf, maar namens een bedrijf of organisatie een beroepschrift indient dan kunt u het beroepschrift sturen naar de rechtbank in het gebied waar het bedrijf of de organisatie is ingeschreven.

MEDEDELINGEN

Datum

Bezwaarschriftclausule (na reguliere voorbereidingsprocedure – afdeling 4.1.2 Awb)

Informatie en bezwaar

Voor meer informatie over dit besluit kunt u terecht bij de in deze beschikking genoemde contactpersoon. De contactgegevens staan in de zijkolom van de beschikking. De contactpersoon kan uw vragen beantwoorden en het besluit met u doornemen.

Om te bepalen of u meer informatie wilt, kunnen de volgende vragen en aandachtspunten u helpen:

- Is de inhoud van het besluit duidelijk en is helder wat het concreet voor u betekent?
- Kunt u beoordelen of het besluit inhoudelijk juist is of niet? Of heeft u behoefte aan een toelichting?
- Kloppen de gegevens over u in het besluit en heeft u alle gegevens verstrekt?

Ook wanneer u andere vragen heeft over het besluit of de procedure, of wanneer u zich op een of andere manier heeft gestoord aan de wijze waarop bij de besluitvorming met u of uw belangen is omgegaan, kunt u contact opnemen.

Bent u het niet eens met dit besluit?

Dan kunt u op grond van de Algemene wet bestuursrecht bezwaar maken. U moet hiervoor wel belanghebbende bij het besluit zijn.

De volgende vragen en aandachtspunten kunnen u helpen bij het maken van bezwaar:

- Wat zijn de redenen dat u het met het besluit niet eens bent?
- Welk doel wilt u met uw bezwaar tegen het besluit bereiken? Wat verwacht u van Rijkswaterstaat?
- Is het u voldoende duidelijk wat een bezwaarprocedure inhoudt en weet u of u met een bezwaar uw doel kunt bereiken? Kunt u uw doel op een andere, wellicht eenvoudigere wijze bereiken?

Wanneer u vragen heeft of wanneer u zich afvraagt of het indienen van een bezwaarschrift voor u de geschikte aanpak is, kunt u ook hiervoor contact opnemen met de in de beschikking vermelde contactpersoon. De contactpersoon kan met u overleggen over de te volgen procedure en u informeren over andere mogelijkheden die Rijkswaterstaat u eventueel biedt om tot een oplossing te komen.

Hoe maakt u bezwaar?

Om bezwaar te maken moet u, binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt, een bezwaarschrift indienen. U kunt uw bezwaarschrift sturen naar de Minister van Infrastructuur en Milieu, t.a.v. de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord-Nederland, Postbus 2301, 8901 JH Leeuwarden.

In het bezwaarschrift moet in ieder geval het volgende staan:

- uw naam en adres, en liefst ook uw telefoonnummer;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt

benodigde meldingen voor BBK en BLBI zullen door de aannemer worden gedaan.

Datum

De gemeente Terschelling heeft de plannen getoetst op het bestemmingsplan en dit als passend beoordeeld er is voor de geplande activiteiten geen aanlegvergunning nodig. Verder is aangegeven door de FUMO dat indien de NBwet zal worden verstrekt de gemeente geen bezwaar zal maken op de plannen voor Griend.

Vereniging tot behoud van de Waddenzee is door de prov. Fryslân uitgenodigd voor het geven van een zienswijze i.h.k.v. de NBwet op de plannen voor Griend na uitleg en overleg met natuurmonumenten is daar geen gebruik van gemaakt.

6. Zienswijzen (eventueel in definitief projectplan)

Niet van toepassing.

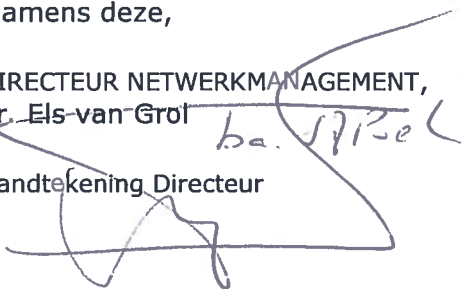
Contactpersoon uitvoering werken

Rijkswaterstaat Noord-Nederland, Afdeling SLU, postbus 2232, 3500 GE Utrecht, contactpersoon: Pieter Noordstra.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU
namens deze,

DE DIRECTEUR NETWERKMANAGEMENT,
Ir. ~~Els van Grol~~

Handtekening Directeur

4. Beschrijving van voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen

Datum

Voor eventueel financieel nadeel dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de rechtmatige uitvoering van het projectplan kan een benadeelde een verzoek om schadevergoeding indienen als bedoeld in artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd.

Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding. Geen beroep op de regeling van artikel 7.14 Waterwet staat open ten aanzien van bouwschade die door onrechtmatig handelen is veroorzaakt.

5. Procedure

Dit besluit is tot stand gekomen met toepassing van procedureregels in de Algemene wet bestuursrecht.

Het projectplan op grond van artikel 5.4, lid 1, van de Waterwet is genoemd in de bijlage bij art. 1.1 van de Crisis- en Herstelwet, zodat de bepalingen in hoofdstuk 1, afdeling 2 van de Crisis- en Herstelwet hierop van toepassing zijn.

In dit procedureoverzicht dient verder te worden verwezen naar:

- *overleg met betrokken bestuursorganen;*
- *(facultatief) overleg met andere betrokken belanghebbenden;*
- *vervolg beschrijving van de gevolgde procedure;*
- *beschrijving vervolg procedure.*

Uitwerking:

Er is in dit kader overleg gevoerd met provincie Fryslân, Rijkswaterstaat en gemeente Terschelling die voor de nodige vergunningen de bevoegde gezagen zijn. Daarnaast is overleg gevoerd met vereniging toe behoud van de Waddenzee om de plannen toe te lichten.

Prov. Fryslân is betrokken bij de vaststelling van de NB-wetgeving. In de eerste termijn (gesloten op 1 dec 2015) zijn geen inhoudelijke zienswijzen binnen gekomen en derhalve wordt verwacht dat we de vergunning t.b.v. de NBwet binnenkort zullen ontvangen.

Voorafgaande aan de NBwet aanvraag is er een inventarisatie van de Flora en fauna uitgevoerd waaruit bleek dat er geen significante belemmeringen zullen optreden bij de uitvoering van de plannen. Derhalve is er geen ontheffing voor de FF-wet noodzakelijk.

Ook is met betrekking tot de bodem zowel op het eiland Griend als op de locaties van de vooroever als wel op de verspreidingslokatie in Blauwe Slenk, de kwaliteit onderzocht. In geen van de gevallen gaf dat aanleiding tot verder stappen. De omgeving en het toe te passen sediment is schoon. (AW) . de

b. Andere noodzakelijke vergunningen, andere relevante besluiten of meldingsplichtige handelingen

Datum

Aangezien Rijkswaterstaat Noord Nederland beheerder is van het waterstaatswerk Waddenzee hoeft geen waterwetvergunning te worden aangevraagd voor het gebruik van het waterstaatswerk. Conform artikel 5.4 van de Waterwet is hiervoor dit projectplan opgesteld. Rijkswaterstaat Noord Nederland neemt het besluit voor het projectplan in het kader van de Waterwet.

Voor dit projectplan wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht (afd. 3.4 Awb) toegepast.

Naast bovenstaande vergunning is in augustus 2015 een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet aangevraagd. Natuurmonumenten verwacht geen problemen bij het verkrijgen van deze vergunning.

Voor de voorgestelde maatregelen is volgens het vigerende bestemmingsplan (Bestemmingsplan Waddengebied, onderdeel gemeente Terschelling) geen aanlegvergunning nodig, omdat een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet wordt aangevraagd.

Er is bekeken of een deel van de werkzaamheden moet worden beschouwd als ontgroning en hoe het zit met de vergunningplicht.

Ten eerste wordt er zand uit de verspreidingslocatie Blauw Slenk benut. Dit is materiaal dat is vrijgekomen bij vaargeulonderhoud. Het wegnemen van het zand uit de verspreidingslocatie is feitelijk een ontgroning, maar dit kan worden beschouwd als een ontgroning die in het verlengde ligt van het vaargeulonderhoud en dan is er geen vergunningplicht op basis van Artikel 1 lid 1 sub a van het Besluit ontgroningen Rijkswateren.

Andere werkzaamheden die gaan plaatsvinden betreffen het afplagen, verlagen en verplaatsen van grond op Griend zelf (het materiaal wordt dus op Griend zelf toegepast, met als nuttige toepassing het gebruik ervan als perskade en versteviging van de westelijke buitenkant van de zandmotor). Dit wordt ook als een vergunningsvrije ontgroning beschouwd. Griend maakt onderdeel uit van het oppervlakte water Waddenzee dat in beheer is bij het rijk (RWS). Een rijkswater (inclusief de daarin of daaraan gelegen kunstwerken en hetgeen verder naar hun aard daartoe behoort) wordt beschouwd als rijkswaterstaatswerk. De hiervoor genoemde werkzaamheden op Griend vinden in feite plaats in het kader van beheer en onderhoud zoals opgenomen in artikel 1 lid 1 sub b van het Besluit ontgroningen Rijkswateren. Er geldt dus geen vergunningplicht op basis van de ontgroningenwet.

Er zullen door de uitvoerende opdrachtnemer meldingen gedaan worden in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit en indien noodzakelijk het Besluit Lozen Buiten inrichtingen.

beheertype te behouden, omdat zonder maatregelen het beheertype hier verdwijnt. De voorgenomen maatregelen bestaan uit de aanleg van een beschermend zandlichaam aan de westzijde van het eiland en uit het tegengaan van de verruiging op het eiland. De maatregelen sluiten aan bij de dynamiek van Griend en van de Waddenzee.

Datum

Hieronder is de beschrijving van de beheergebieden overgenomen van de index natuur en landschap (<http://www.portaalnatuurenlandschap.nl/themas/overzicht-typen-natuur-en-landschap/natuurtypen/>).

Afbeeldingen: Beheergebied Griend in de digitale kaart van de Provincie Fryslân (bron: link naar digitale kaart op <http://www.fryslan.fr/natuurbeheerplan2014>).

Het werk begint met het opbouwen van de persleiding naar Griend. De waarschijnlijke aanvoer van het materieel is tijdens hoogwater over het water. Na afloop van de werkzaamheden moet het materieel en de persleiding weer worden afgevoerd.

De kwaliteitsverbeteringen vinden plaats in een drietal gebieden die hieronder worden toegelicht. Voor de genoemde gebieden wordt verwezen naar de afbeelding bij paragraaf 1.10, pagina 10 (Beschrijving van de kwaliteitsverbeterende maatregelen).

- Gebied 1 (groene kleur): afplaggen organisch rijke zode, waarbij de zode wordt gebruikt in de perskade van de zandmotor. Het afplaggen in gebied 1 moet plaatsvinden tot op het niveau van het witte/gele zand. De dikte van de af te plaggen bodemlaag (zand + humus + wortels + organische bodemlaag) bedraagt in gebied 1 naar verwachting 15 centimeter.
- Gebied 2 (paarse kleur): afplaggen organisch rijke zode en verdiepen tot een (maaiveld)niveau van NAP +1,75 m over een lengte van circa 150 meter, waarbij al het vrijkomende materiaal wordt verwerkt in de perskade aan de buitenzijde van de zandmotor.
- Gebied 3 (grijze gebied): verwijderen van de smalle strook (breedte circa 15 meter) kleine duintjes op de Noorddijk tot het algemene hoogteniveau van de Noorddijk, waarbij al het vrijkomende materiaal wordt verwerkt in de perskade aan de buitenzijde van de zandmotor.

Na het uitvoeren van de kwaliteitsverbeteringsmaatregelen zullen gebieden 1, 2 en 3 zijn ontdaan van vegetatie en is het maaiveld in gebied 2 tot NAP +1,75 m verlaagd.

MER

Niet van toepassing.

a. Planologische inpassing

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is voor het gebied waar het project zal worden uitgevoerd het bestemmingsplan "Waddengebied" (juni 1986) vastgesteld. De voorgenomen activiteit past binnen het geldende bestemmingsplan. De gemeente Terschelling heeft medegedeeld dat geen aanlegvergunning hoeft te worden aangevraagd. De beoordeling van de effecten van de voorgenomen activiteit vindt plaats bij de behandeling van de aanvraag van een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet, bevoegd gezag de Provincie Fryslân).

Griend is een beheergebied dat onderdeel uitmaakt van het Natuurbeheerplan van de Provincie Fryslân. Het beheergebied Griend is bestaande natuur, waar bij het huidige beheertype gelijk is aan de ambitie (N01.01 en N01.02). De kaarten van het gebied van het portal zijn opgenomen in afbeelding 3 (het kaartbeeld correspondeert overigens niet meer met de actuele situatie op Griend, waar de Westwal tegenwoordig geheel verdwenen is). Natuurmonumenten maakt zich er hard voor om met Griend het huidige

Chemische kwaliteit

De maatregelen op Griend hebben geen effect op de waterkwaliteit van de Waddenzee. De effecten van de aanleg op de waterkwaliteit zijn gereguleerd vanuit het Besluit lozingen buiten inrichtingen.

Datum

Ecologische kwaliteit

Voor de toetsing aan de doelstellingen op grond van het Beheerplan Rijkswateren 2010-2015 (BPRW) is het toetsingskader doorlopen. Deel I (toetsingskader Algemeen) en deel II (toetsingskader per watertype) van de beslisschema's ecologie zijn doorlopen. Hieruit volgt dat de ingreep kleiner is dan 1% van het ecologisch relevante areaal. Hierdoor heeft de ingreep geen netto significant effect op de belangrijkste stuurparameters en daarmee op de relevante biologische kwaliteitselementen.

De benodigde werkzaamheden (aan- en afvoer materieel, opzuigen zand, persleiding, aanleg zandmotor, afplaggen en verlagen delen op Griend) gaan onder de voorgeschreven omstandigheden (zoals veiligheidsregiem), niet gepaard met een kans op significant negatieve effecten (ten gevolge van geluid- en lichtverstoring) voor de aangewezen natuurwaarden van de Natura 2000-gebied Waddenzee.

c. vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem

Griend heeft een belangrijke natuurfunctie als broed- en vluchtplaats voor diverse vogelsoorten en als zoogplaats voor de grijze zeehond. De in dit projectplan voorgestelde maatregelen zijn bedoeld ter behoud en verbetering van deze natuurfunctie.

Conclusie toetsing doelstellingen Waterwet

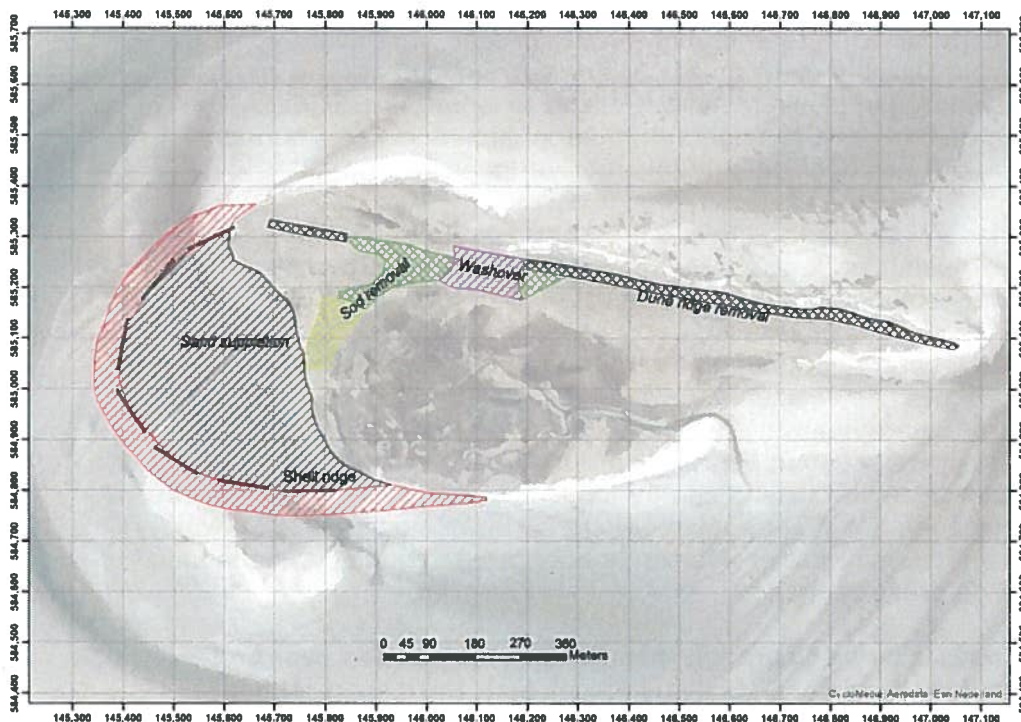
De uitvoering van dit plan is in overeenstemming met de doelstellingen van de Waterwet.

3. Wijze van uitvoering

Bij de uitvoering zal in ieder geval voldaan worden aan de zorgplicht zoals beschreven in artikel 6.15 van het Waterbesluit en de artikelen 6.8 en 6.9 van de Waterregeling.

De aanleg van de zandmotor omvat een aantal werkzaamheden op Griend. De persleiding loopt vanaf het stationaire baggerschip naar Griend. Het zand wordt door de persleiding gepompt en bij het einde van de buis stroomt het zand-water mengsel uit de buis. Het zand blijft liggen en het water vloeit weg. Deze werkwijze komt overeen met de wijze waarop zandsuppleties op het strand worden uitgevoerd.

Het zand wordt op Griend op de goede plek en in de juiste vorm gekregen door het op de goede plek uit de persleiding te laten stromen en ter plaatse vorm te geven met bulldozer en kraan. Om het zand langs de westkant van Griend aan te brengen moet de persleiding worden verlegd en ingekort.

Afbeelding: Schetsontwerp beheermaatregelen Noorddijk

2. Toetsing Waterwet

De toepassing van de Waterwet is op grond van artikel 2.1 van de Waterwet gericht op:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

a. voorkoming en waar nodig beperking overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

Omdat Griend in buitendijks gebied ligt gelden er geen wettelijke normen ten aanzien van het beperken van overstromingsrisico's als gevolg van maatgevend hoogwater.

b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen

Bij de uitvoering van het plan wordt rekening gehouden met het 'Richtinggevend toetsingskader natuurontwikkelingsprojecten Waddenzee' uit het ontwerp Natura-2000 Beheerplan Waddenzee (Rijkswaterstaat, 2015). De voorgenomen maatregelen zijn ook opgenomen in het ontwerp Beheerplan.

Het doel van de maatregelen is om weer geschikt broedgebied voor onder andere grote sterns te creëren en het minder geschikt te maken voor zilvertmeeuwen. Daartoe dient de aanwezige verruigde vegetatie en eutrofe toplaag op belangrijke plekken van het eiland te worden verwijderd. Om verruiging in de toekomst te beperken moeten gebieden vaker kunnen overstromen, dat kan door de stuifdijken te verlagen.

De zoekgebieden voor de kwaliteitsverbetering zijn de Noorddijk en de Huisdijk. Deze aangelegde zandlichamen hebben een hoogte boven NAP 3 m, waarbij de hoogste delen reiken tot bijna NAP 4 m.

De kwaliteitsverbeteringen mogen uiteraard geen significante effecten hebben op andere beschermde soorten die Griend gebruiken (dit is ook een vereiste in de Natuurbeschermingswet). De hoge delen van Griend zijn de afgelopen jaren door de grijze zeehond gebruikt om jongen te werpen en te zogen. Juist op de hoogste delen van Griend zijn de jonge zeehonden veilig voor relatief hoge stormvloed. De maatregelen gericht op kwaliteitsverbetering worden zo gekozen en ingericht dat er voldoende hooggelegen gebieden behouden blijven voor de grijze zeehond.

Op enkele locaties op de Noorddijk (noordhelling) liggen een paar grote kolonies van de schorzijdebij (*Colletus halophilus*). Deze soort is, hoewel ze niet op de rode lijst staat, schaars in Nederland en zorg voor deze kolonies is daarom gewenst. In de nazomer van 2015 is vastgesteld waar deze kolonies liggen, zodat in de planvorming en uitvoering (met markering) rekening kan worden gehouden met deze soort.

Dit kwaliteitsverbeteringen bestaan uit twee maatregelen (zie kaart):

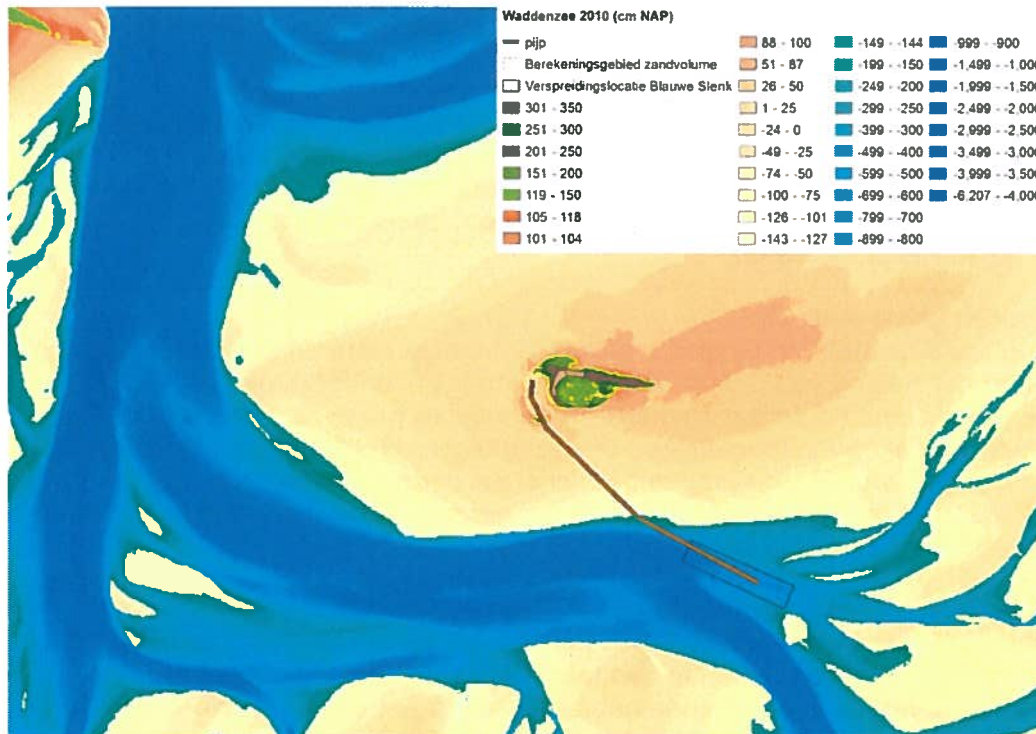
- het afplaggen van een deel van de Huisdijk en de Noorddijk (groene gebieden) ter verbetering van de broedhabitat van grote sterns.
- het over vrijwel de gehele lengte verwijderen van de strook lage duintjes op de Noorddijk (grijze gebieden, met een breedte van circa 15 meter) waardoor een lange kale strook ontstaat (verlaging risicoperceptie overtuigende vogels aan de noordkust en extra geschikt broedhabitat voor grote sterns)
- het verlagen van een beperkt deel van de Noorddijk (in een gebied ten noorden van de kwelder, paarse gebied, lengte circa 150 meter) om overspoeling van en dynamiek in de achterliggende kwelder te vergroten.

Het materiaal dat vrijkomt bij het plaggen, het verwijderen van de duintjes en verlagen van de Noorddijk wordt gebruikt als perskade en ter versterking van de buitenste westelijke rand van de zandmotor.

In de onderstaande kaart zijn de gebieden aangegeven (ook de beoogde zandmotor is weergegeven).

gebruiken dat in het kader van het vaargeulonderhoud is verspreid op de verspreidingslocatie Griend-Zuid in de Blauwe Slenk. De werkzaamheden tot en met het verspreiden op die locatie vallen onder het reguliere onderhoudswerk en behoren niet tot de maatregel.

Datum

Voor de toekomstige zandmotor is de waterbodem op de verspreidingslocatie Blauwe Slenk onderzocht. Het onderzoek is uitgevoerd om indicatief vast te kunnen stellen of zand uit dit gebied zowel qua samenstelling als milieuhygiëne geschikt is voor de beoogde toepassing. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat het zand geschikt is voor de beoogde toepassing.

Beschrijving van de kwaliteitsverbeterende maatregelen

Op de hoge delen van de Noorddijk en Huisdijk is verruigde vegetatie aanwezig, die beschutting en broedgelegenheid biedt aan zilvermeeuwen. De aanwezigheid van de zilvermeeuwen is niet gewenst vanwege predatie. De verruigde vegetatie zelf beperkt de broedmogelijkheden voor vogelsoorten die op kale grond of tussen lage vegetatie broeden, zoals de grote sterns. Ook betekent de aanwezigheid van de verruigde vegetatie dat deze hogere gebieden niet gebruikt worden door rustende steltlopers.

De oorzaak voor de verruiging van de vegetatie is dat de Noorddijk en de Huisdijk van Griend vanwege hun hoogte zeer zelden overspoeld worden met zeewater. De aanleghoogte van de dijken (aanleghoogte tot zo'n NAP + 3 m) was aanvankelijk al hoog, en is lokaal door invangen van zand alsmaar hoger geworden.

belangrijkste hyp's in de Waddenzee beter te laten vervullen. Indien Griend hersteld zou worden conform de huidige plannen, dan zal naar verwachting een groter deel van de vogels ook bij hoge hoogwaterstanden op Griend overtuigen en daardoor sneller kunnen opvetten. Als Griend geheel zou verdwijnen, dan zullen de overtuigende vogels moeten uitwijken naar Richel (ca. 7 km naar het noordwesten) of naar de Friese kust (minimaal 12 km naar het zuidoosten). Voor de meeste soorten met een kleine actieradius, waaronder tureluur, steenloper, scholekster, zilverplevier en bergeend, zal dit nadelig zijn, aangezien zij dan een deel van hun huidige foerageergebied niet meer kunnen benutten. Hierdoor zal de draagkracht van de Waddenzee voor deze soorten achteruitgaan. Vooral voor de soorten waarvan de aantallen momenteel onder de instandhoudingsdoelen liggen, zoals de scholekster, is dit een zeer onwenselijke situatie.

Mogelijkheden grijze zeehond

Bij het geplande herstel van Griend conform de huidige plannen zal naar verwachting het belang van Griend als kraamkamer en kinderkamer voor vooral de grijze zeehond verder toenemen. De meeste grijze zeehonden worden momenteel op Richel geboren. De Richel ligt echter lager dan Griend, waardoor bij hoge vloed de jongen op Richel eerder verdrinken dan op Griend. Als Griend geheel zou verdwijnen, dan verdwijnt ook een veilige opgroeilocatie voor de grijze zeehond.

Mogelijkheden voor kwalificerende habitattypen

In de huidige plannen voor Griend wordt ingezet op het herstel van ruimtelijke samenhang tussen de verschillende habitats. Daarbij speelt het verbeteren van de kwaliteit van de verschillende habitattypen en het terugdringen van de verruiging een grote rol. Daarbij gaat het met name om het verlagen van de duinen (Embryonale wandelende duinen H2110 en Witte duinen H2120), en het verjongen van de kweldervegetatie (meer zilte pioniervegetatie H1310a, b). Wanneer Griend als eiland zou verdwijnen, dan verandert ca. 40 ha met de huidige habitattypen in Permanent overstroomde zandbanken (H1110a). Vooral het verdwijnen van 30 ha aan kwelderhabitat (H1310a, b en H1320) en 6 ha duinhabitats (H2110 en H2120) is, ook vanuit ecologisch perspectief, ongewenst, zeker wanneer deze habitats elders in de Waddenzee niet ontstaan. Kijkend vanuit een groter (kombergings)perspectief dan zou in de toekomst ook moeten worden ingezet op het herstel van de mosselbanken en zeegrasvelden rond Griend (Slik- en zandplaten H1140a).

Ontwerp zandmotor

De zandmotor heeft als doel om de westzijde van Griend te beschermen en het eiland in een proces van erosie en sedimentatie te voeden. De westzijde wordt het meest blootgesteld aan afbrekende processen. Concreet gaat het om een suppletie van 225.000 m³ aan de westkant van Griend, in een geleidelijk west-oost oplopend, wigvormig profiel. Dit zandlichaam loopt geleidelijk op van 1.25 m NAP aan de westkant tot 2.30 NAP aan de oostkant, aansluitend bij de Huisdijk.

Het zand voor de versterking van Griend kan worden verkregen door baggermateriaal te gebruiken dat vrijkomt bij het reguliere vaargeulonderhoud in de Waddenzee. Er is voor gekozen om zand te

Leren van de effecten

Van eerder uitgevoerde maatregelen op Griend, gericht op het behoud van de unieke faunafuncties van het eiland, is niet bewust geleerd en veel te weinig geleerd. Bij het maken van de plannen die zijn opgenomen in deze onderbouwing blijkt het een gemis dat de ervaringen uit het verleden niet zijn vastgelegd. Een monitoring van de effecten van de genomen maatregelen met daarbij verklarend onderzoek vormt dan ook een belangrijk onderdeel van dit project. Waar over de uitwerking van de maatregelen uit het verleden helaas erg weinig bekend is, wil Natuurmonumenten dit keer nadrukkelijk leren, en kunnen verklaren waarom de dingen gaan zoals ze gaan.

De monitoring zal betrekking hebben op:

- de morfologische ontwikkeling van het proefgebied en de directe omgeving (effecten via het transport van sediment door water en wind);
- de ontwikkeling van de vegetatie (om vast te stellen of de verruiging minder wordt of hoe lang verruiging uitblijft op nieuw aangelegde broedlocaties);
- de vogels (om vast te stellen of de gewenste soorten profiteren van de maatregel en minder gewenste soorten wegblijven);
- de zeehonden en
- in alle gevallen met een sterke 'verklarende' component.

Koppeling met vaargeulonderhoud

Vanwege ecologische beperkingen (broedseizoen, werp- en zoogperiode grijze zeehond) is het noodzakelijk de maatregelen in een zo kort mogelijke periode uit te voeren. De uitvoeringsperiode in de aangevraagde vergunning voor de Natuurbeschermingswet loopt vanaf augustus tot eind november (uiteindelijk zal de vergunning vanwege de Nb-wet bepalend zijn).

Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat zijn overeengekomen dat de werkzaamheden ten behoeve van de bescherming van het eiland Griend worden uitgevoerd door Rijkswaterstaat.

Het project zal worden uitgevoerd als onderdeel van het nieuwe onderhoudscontract voor vaargeulen en havens in de Waddenzee dat Rijkswaterstaat komend voorjaar verwacht af te sluiten (hierbij wordt dus werk-met-werk gemaakt en met een keuze voor gebiedseigen materiaal).

Mogelijkheden voor broedvogels

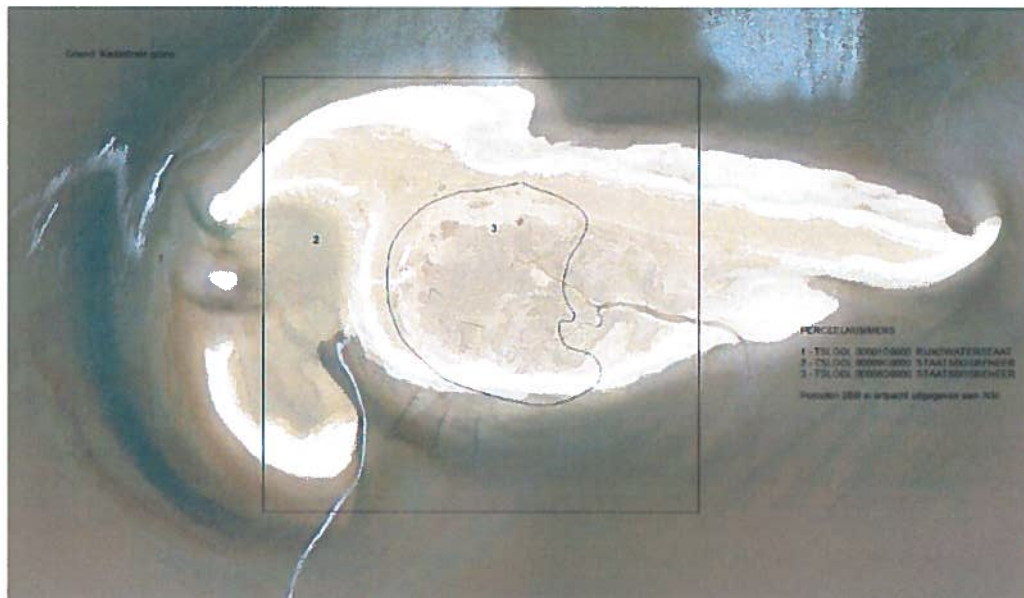
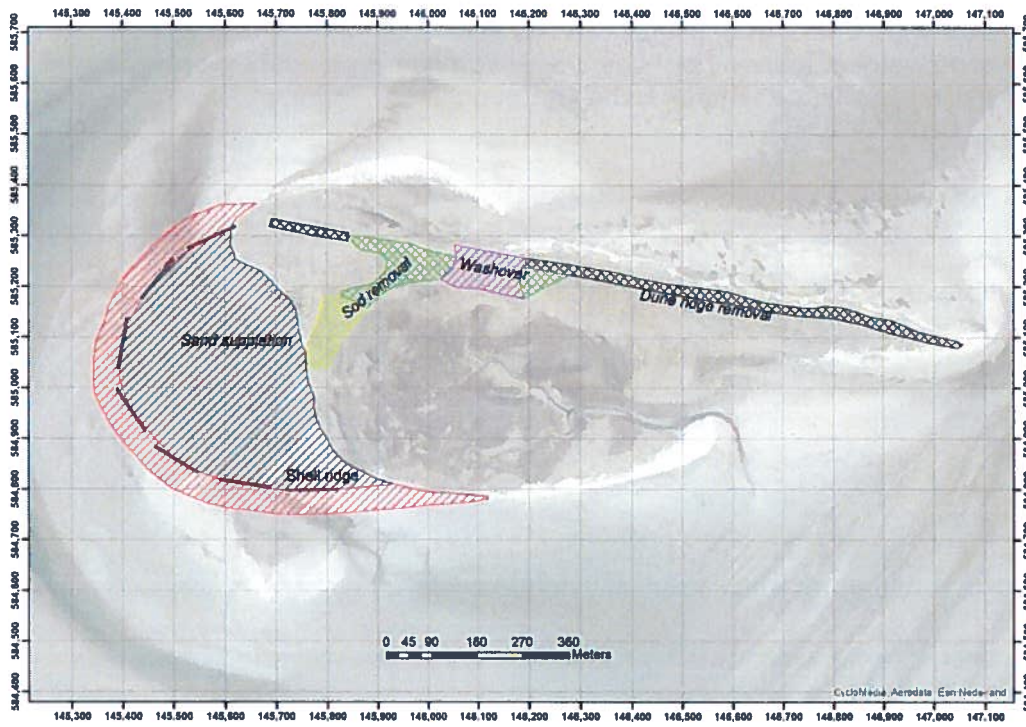
Wanneer Griend hersteld zou worden conform de huidige plannen, dan zal naar verwachting een deel van de verdwenen sterns weer op Griend gaan broeden.

Een terugkeer van de sterns naar Griend zou de kans op het realiseren van hun instandhoudingsdoelen voor de Waddenzee vergroten. Als Griend geheel zou verdwijnen, dan zullen naar verwachting de drie sternpopulaties in de Waddenzee verder afnemen, bij gebrek aan voldoende alternatieve broedlocaties. Hiermee zullen de instandhoudingsdoelen voor deze soorten naar verwachting niet gehaald worden.

Het tegengaan van de verruiging van Griend (het kaler maken van het eiland) vormt een belangrijke maatregel om Griend zijn functie als één van de

Totaalkaart met samenvoeging van de maatregelen

Datum

Aanduiding van de locatie met kadastrale nummers

De gewone en grijze zeehonden zijn kwalificerende habitatsorten; beide komen de laatste jaren steeds regelmatig voor op en rond Griend. De zandbank langs de Blauwe Slenk, ten zuiden van Griend, is een ligplaats voor de gewone zeehond, met maximaal ongeveer 20 individuen. De laatste jaren neemt het belang van Griend als ligplaats en kraamkamer voor de grijze zeehond toe.

Datum

Vrijwel de gehele Waddenzee is ingedeeld in kwalificerende habitattypen. Van alle habitattypen is behoud van oppervlak als doel gesteld. Op Griend komen de volgende habitattypen voor: ca. 4 ha Slik- en zandplaten (H1140a), ca. 4 ha Zilte pionier begroeiing (H1310a en b), 0,02 ha Schorren met Slijkgrasvegetatie (H1320), ca. 26 ha Schorren en zilte graslanden (H1330a), ca. 4 ha Embryonale wandelende duinen (H2110) en ca. 2 ha Witte duinen (H2120). De kwaliteit van de meeste habitats is de laatste jaren achteruit gegaan door verruiging van het eiland.

Dynamisch beschermen en ecologische kwaliteit bevorderen

Het door Natuurmonumenten voorgestelde project bestaat uit twee componenten die er gezamenlijk voor moeten zorgen dat Griend zijn ecologische functie in het Wadden subsysteem langer en beter kan vervullen. Het betreft (zie ook onderstaande kaart):

- De aanleg van een nieuwe dynamische bescherming in de vorm van een zandmotor aan de westzijde van Griend. Die moet er voor zorgen dat het eiland weer langdurig tegen golven en stroming bestand is, en tevens dat de broed-, werp- en zooggelegenheid voor bijzondere soorten wordt veiliggesteld en vergroot. Deze beschermingsmaatregel is geoptimaliseerd met de kennis en ervaring van deze tijd. Dit betekent niet het herstel van de beschermende zandhaak uit 1988 maar een vrij breed oplopend zandlichaam dat direct tegen de in 1973 aanlegde Huisdijk komt aan te liggen. Deze vorm past beter bij het karakter van 'stormvloedschoorwal' eiland dat Griend is. Griend krijgt aan de westkant meer massa (die in de loop der tijd zal eroderen) en mag weer gaan wandelen met sedimentatie en aangroei aan de oostkant. Monitoring en onderzoek moeten uitwijzen of dit een gebalanceerd proces gaat worden.
- Kwaliteit verbeterende maatregelen op het eiland zelf. Hier wordt een aantal ingrepen uitgevoerd die de dynamiek tussen de Waddenzee en het eiland verbeteren, alsmede de ecologische kwaliteit. Dit moet de broedgelegenheid voor bijzondere vogels op Griend, zoals de grote stern, verbeteren, de verruiging van het eiland tegengaan en de dynamiek op het eiland vergroten.

(kokmeeuwen zijn van belang voor de bescherming van grote sterns tegen rovende grote meeuwen). Ook is op en nabij Griend mogelijk de voedselsituatie voor meeuwsoorten en sterns gewijzigd. Een andere mogelijke en hiermee samenhangende oorzaak is de verruiging van Griend (waardoor het broedhabitat minder geschikt werd voor sterns en meer voor grote meeuwen), de daarmee gepaard gaande opkomst van broedende grote meeuwen (die een bedreiging vormen voor zowel eieren en kuikens van de sterns).

Een deel van de op Griend verdwenen broedparen grote sterns is de afgelopen jaren waarschijnlijk verhuisd naar andere kolonies: grote sterns naar Texel, visdieven naar Eemshaven/Delfzijl en de Kreupel in het IJsselmeer, noordse sterns naar Eemshaven/Delfzijl. Het totale aantal broedparen in de Waddenzee ligt de laatste jaren voor alle drie sternensoorten echter onder de instandhoudingsdoelen (het gewenste aantal broedparen) voor de Waddenzee, laat staan dat er sprake is van de gewenste groei.

In lagere aantallen broeden de kwalificerende soorten eider en kleine mantelmeeuw op Griend. Daarnaast broeden op Griend onregelmatig lage aantallen kwalificerende broedvogels als velduil, lepelaar, kluut, dwergstern, bontbekplevier, strandplevier. Wanneer Griend geheel zou verdwijnen, dan zouden al deze broedvogels op andere broedlocaties in de Waddenzee moeten gaan broeden.

De belangrijkste kwalificerende niet-broedvogelsoorten op Griend zijn kanoet, rosse grutto, bonte strandloper, wulp, scholekster, zilverplevier, tureluur, steenloper, drieteenstrandloper, bergeend en eider. Daarnaast foerageren veel bergeenden en eiders rond Griend.

Vanwege de verruiging van Griend neemt het aantal overtuigende vogels de laatste jaren af. In vergelijking met de periode 1991-2000 zijn globaal eider, scholekster, zilverplevier, kanoet en bonte strandloper achteruit gegaan; rosse grutto, wulp en tureluur zijn redelijk stabiel en bergeend en drieteenstrandloper zijn vooruit gegaan. Scholekster en eider gaan in de hele Waddenzee achteruit. Zilverplevier, kanoet en bonte strandloper zijn niet uit de Waddenzee verdwenen maar verhuisd, mogelijk naar Richel. De drieteenstrandloper (dankzij de verzanding van het wad rond Griend) en de bergeend (hoge aantallen ruiende vogels in zomer) zijn sterk toegenomen.

De afname van het aantal overtuigende vogels op Griend van de laatste jaren is voor een deel te wijten aan de verruiging op Griend. In de hoge vegetatie verschuilen zich mogelijk predatoren (meeuwen en roofvogels), waardoor een deel van de vogels, zeker bij hoge hoogwaterstanden, uitwijkt naar het ca. 7 km verderop gelegen Richel, een veel kalere en daardoor overzichtelijkere en veiligere zandplaat. Richel en Griend vormen feitelijk één systeem voor overtuigende vogels, met een sterke onderlinge uitwisseling. Deze uitwisseling kost wel extra vliegtijd en daarmee energie voor de vogels. Vogels die doorvliegen naar Richel moeten daarvoor langer foerageren en kunnen minder snel opvetten en doortrekken naar de noordelijke broedgebieden in Siberië en Canada of naar de zuidelijke overwinteringsgebieden in Afrika.

verdwijnt, verdwijnt een natuurlijk habitat voor de genoemde soorten en krijgen zij het veel moeilijker. Dat maakt Griend dus een kantelpunt bij de pogingen om de Natura 2000-doelen van de Waddenzee te halen.

Datum

De belangrijkste kwalificerende broedvogelsoorten op Griend zijn grote stern, visdief en noordse stern. Griend wordt sinds 1916 beheerd door Natuurmonumenten met als belangrijkste doel om deze broedende sterns te beschermen. Sindsdien vormt Griend de belangrijkste broedkolonie voor deze sterns in de Waddenzee. De laatste jaren is het aantal broedparen van de grote stern echter sterk afgenomen terwijl dat voor Nederland als geheel niet geldt.

Aantallen broedparen grote stern in Nederland

Aantallen broedparen grote stern op Griend

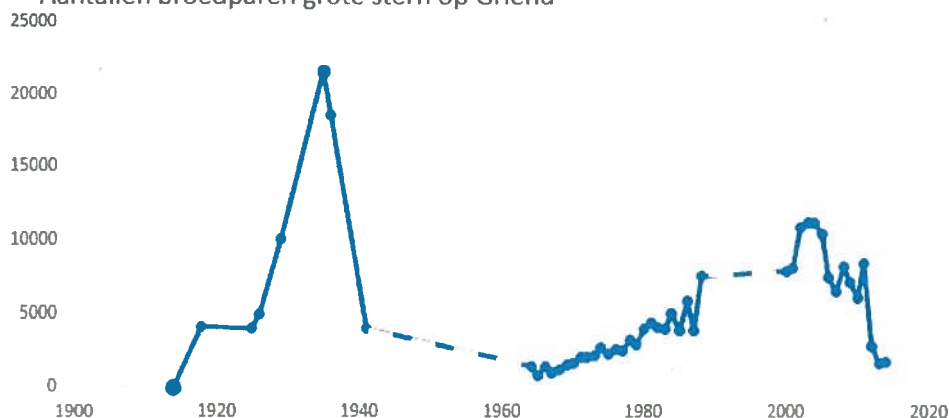

Fig. 12 Trends van de aantallen broedparen van grote stern in Nederland en op Griend. Data Nederland: CBS /NEM / SOVON, zie <http://bit.ly/1QnpwKp> voor een bespreking van de oorzaken van deze trend. Data Griend: Brouwer et al. 1950, (Veen 1977), Rapportages Vogelwachtters Natuurmonumenten

Zekerheid omtrent de oorzaken is er niet. Vermoed wordt dat de situatie rond de kokmeeuwen op Griend een rol speelt. De afgelopen jaren was er sprake van een voortijdig vertrek van deze meeuwen in de ei- en kuikenfase

PROJECTPLAN WATERWET (rijkswaterstaatswerken)

Datum **1 december 2015**
Nummer -
Onderwerp Het opnieuw dynamisch beschermen van het vogeleiland Griend

De Minister van Infrastructuur en Milieu besluit, gelet op artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet, het onderhavige projectplan tot het opnieuw dynamisch beschermen van het vogeleiland Griend vast te stellen en uit te voeren in overeenstemming met het bepaalde in dit projectplan.

1. Projectbeschrijving

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de projectbeschrijving voor het opnieuw dynamisch beschermen van het vogeleiland Griend weergegeven. In eerste instantie wordt de huidige situatie weergegeven, vervolgens wordt ingegaan op de te nemen maatregelen en de uitvoeringswijze.

Aanleiding

Het onbewoonde vogeleiland Griend in de Waddenzee dreigt door afslag langzaam in zee te verdwijnen. Het 25 jaar geleden ter bescherming aangelegde zandlichaam aan de westkant van het eiland is (volgens verwachting) inmiddels verdwenen. Zonder maatregelen hebben wind en zee dus weer vrij spel en dat gaat Griend met de kennis die we nu hebben niet overleven. De beheerder van het eiland, de Vereniging Natuurmonumenten, wil het eiland vanwege het ecologisch belang ervan in het westelijk deel van de Waddenzee, behouden voor de toekomst. Dit vraagt om een nieuwe, dynamische en eigentijdse bescherming, opnieuw met zand. Daarnaast vormt de achteruitgang van de ecologische kwaliteit van het eiland aanleiding om te proberen het eiland op dit punt een extra kwaliteitsimpuls te geven.

Waarom al deze moeite voor een onbewoond eiland in een gebied waar dynamiek wordt nagestreefd? Het antwoord daarop: "Griend is onmisbaar en essentieel voor het halen van de Natura 2000-doelen van de Waddenzee". Het eiland vervult een essentiële functie als broedgebied voor vogels zoals de grote stern, visdief en noordse stern en als fourageer- en ontsnappingsplek bij hoog water voor overtuigende wadvogels zoals de kanoet en de drieteenstrandloper. Tevens vormt Griend een belangrijke functie als werp- en zoogplek voor de grijze zeehond. De rol van Griend in dit deel van de Waddenzee (ver van het vasteland en de andere eilanden) kan nergens in de nabije omgeving door een ander gebied worden overgenomen. Als Griend